

Nyhet

Arbetstagarnas representant vann i ILO

Tema

Hastigt voksende danske
ungdomsarbejdsløshed skal ned

Leder

Ledare: Ungdom på kanten

Tema

Första jobbet fanns i Norge

28. Juni 2012

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 5/2012

Nyhetsbrev fra Arbeidsliv i Norden 5/2012

Tema: Jobbresan ger ungdom tro på egen framtid

Finansiert
av Nordisk
ministerråd

ARBEIDSLIV I NORDEN

Arbeidsforskningsinstituttet
OsloMet - storbyuniversitetet
Postboks 4 St. Olavs plass, 0130 Oslo

UTGIVER

Arbeidsforskningsinstituttet
På oppdrag fra Nordisk ministerråd
Nordisk ministerråd er ikke ansvarlig for
innholdet i artiklene

ANSVARLIG REDAKTØR

Björn Lindahl

EMAIL

ainredaksjon@gmail.com

WEB

www.arbeidslivinorden.org

Nyhetsbrevet utgis i en e-postutgave,
som kan bestilles gratis fra
www.arbeidslivinorden.org

ISSN 0809-9456 tildelt: Arbeidsliv i
Norden (online)

Innhold

Ledare: Ungdom på kanten	3
Första jobbet fanns i Norge	4
Hastigt voksende danske ungdomsarbejdsløshed skal ned	7
"Unge på kanten" det største problemet viser nordisk rapport	8
Arbetstagarnas representant vann i ILO	10

Ledare: Ungdom på kanten

Ungdomsarbetslösheten är ett problem där den fria nordiska arbetsmarknaden borde vara en del av lösningen. "Jobbresan" i regi av Nordjobb är ett spännande försök att ta bort de trösklar som finns.

LEDER

28.06.2012

TEXT: FUNGERENDE REDAKTØR BJÖRN LINDAHL

Nordjobb har sedan starten 1985 gett ungdomar mellan 18-28 år möjligheten att arbeta i ett annat nordiskt land. Genom olika kulturella aktiviteter och den samhörighet som skapas mellan nordjobbarna vidgas upplevelsen och bidrar till att förstärka den fria nordiska arbetsmarknaden.

Nordjobb finansieras huvudsakligen av Nordiska ministerrådet, Föreningarna Norden, medverkande arbetsgivare och nationella Arbetskraftsmyndigheter. Sedan starten har 21 000 nordiska ungdomar fått sommarjobb tack vare Nordjobb.

Hittills har emellertid varken nordjobbarna eller de ungdomar som flyttar på egen hand kommit från den grupp som går arbetslösa. Kartläggningen av gränspendlarna i Norden som gjorts visar att bara 1,4 procent av de svenska ungdomar som flyttar till Danmark och Norge hade någon typ av arbetslöshetsstöd.

I sommar har Nordjobb försökt underlätta för de ungdomar som är arbetslösa att också dra nytta av den fria nordiska arbetsmarknaden. I samarbete med Arbetsförmedlingen och den svenska kommunen Söderhamn, 30 mil norr om Stockholm, kommer 80 ungdomar få möjligheten att resa till Oslo och leta efter jobb. Innan de reser får de en månadslång kurs och den första tiden i Norge får de bo gratis. Därefter måste de stå på egna ben.

Det är ett av de projekt som bör få plats i den databank av goda projekt som kan bekämpa ungdomsarbetslösheten som Nordens Välfärdscenter fått i uppdrag att upprätta. I rapporten "Unge på kanten" framhävs det att det största problemet är de ungdomar som varken har arbete eller deltar i någon form av utbildning. Den gruppen utgör nu 5 – 10 procent av ungdomarna i åldern 15-24 år i Norden.

Kartläggningen av politiken för att bekämpa ungdomsarbetslösheten visar att det är stora skillnader mellan de nordiska länderna. Danmark är kanske det land som har haft den mest helhetliga och intensiva ungdomspolitik. Trots detta har

ungdomsarbetslösheten fortsatt att öka. På fyra år har den tredubblats. Förhandlingarna med arbetsmarknadens parter om en "ungepakke" har brutit ihop, rapporterar Marie Preisler från Köpenhamn, men regeringen lovar ändå handling.

Vi önskar läsarna av Arbeidsliv i Norden en fin sommar!

Jonas Åberg, David Andersson och Jimmy Löfstrand pratar med José Pérez Johansson, som är projektledare i Oslo för "Jobbresan"

Första jobbet fanns i Norge

De som flyttar till ett annat nordiskt grannland måste ha ett visst kapital. Lönen kommer inte med en gång, men det gör boendekostnaden. I Norge är det vanligt med tre månaders deposition för hyran, samtidigt som den första månaden betalas på förskott. Det kan vara nog för att det ska bli ett oöverstigligt hinder för många ungdomar.

TEMA

28.06.2012

TEXT OCH FOTO: BJÖRN LINDAHL

- Olika försök har gjorts att bussa arbetslösa svenska ungdomar till Norge. De flesta brukar få ett erbjudande om jobb, men bara ett fåtal har möjligheten att ta det eftersom trösklarna är för höga, säger José Pérez Johansson, som är projektledare för "Jobbresan", som den kallas i Oslo.

Det som krävs är ofta att ha en vän på plats, med en soffa eller säng där man kan få sova de första veckorna. I Oslo har det utvecklats en marknad för lägenheter där ungdomar kan bo kollektivt. Men språnget blir större ju längre bort man bor.

I Söderhamns kommun, med 25 000 invånare, har kontakterna mot Norge få. Kommunen ligger på den svenska östkusten, 30 mil norr om Stockholm. Den har tidigare haft ett par dominerande arbetsgivare som dragit ned verksamheten kraftigt, däribland en flygflottilj och en Ericsson-fabrik som lades ned.

Ungdomsarbetslösheten 21 procent

De senaste tio åren har befolkningen minskat med nästan 2 000 personer. Arbetslösheten bland ungdomar har varit uppe i 30 procent, men har i sommar sjunkit till 21 procent.

- Jobbresan bidrar en del, men det har också en annan förklaring: En cistern med 800 kubikmeter råttolja sprang läck och oljan rann ut i havet. Många ungdomar har fått ett tillfälligt jobb med att rensa upp efter det, säger José Pérez Johansson.

I Söderhamn är det Resurscentrum som har ansvaret för Jobbresan. Det är ett samarbete mellan kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan som påminner om de norska NAV-kontoren. Innan de kommer till Norge får ungdomarna gå igenom en månadslång kurs i hur man söker jobb, de lär sig en del viktiga norska ord. De får råd om hur man skaffar sig norsk personnummer och bankkonto samt hur man hittar en bostad. Den första månaden får ungdomarna bo på Anker Hostel, ett vandrarhem i Oslo.

Bemanningsföretagen viktigaste för att få jobb

Den viktigaste kontakten för att hitta jobb är bemanningsföretagen. Tone Schanche Moe är rådgivare på Personalhusets kontor i Romerike. Det är en av de fem största bemanningsföretagen i Norge och hör till ISS.

- Hälften av alla de arbetssökande vi förmedlar är svenskar. Det finns ett stort behov av arbetskraft, eftersom arbetslösheten i Norge bara är tre procent, säger hon.

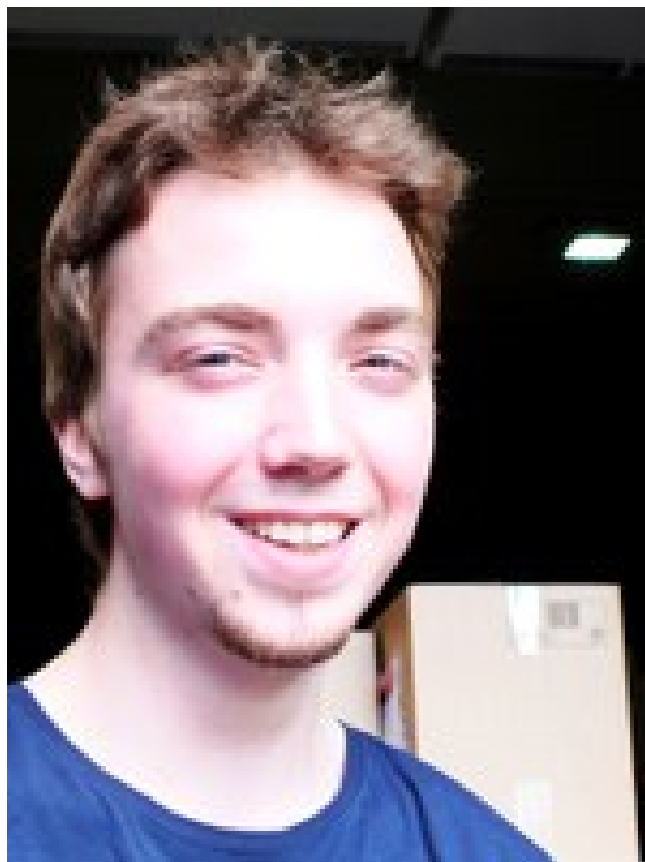
Romerike är ett distrikt som består av 13 kommuner som delvis ligger mellan Oslo och huvudflygplatsen Gardermoen.

- Många lagerföretag har därför lagt sig just i det här området.

Tillsammans med José Pérez Johansson, sitter vi på en bänk utanför EMO A/S, ett stort lager för kontorsprodukter i Skjetten, ett stycke utanför Oslo. När de anställda passerar tycks de flesta känna Tone och hälsar glatt. Vi har också stämt träff med tre av de svenska ungdomar som fått jobb: David Andersson, Jonas Åberg och Jimmy Löfstrand. De två första kom till Norge för i början av maj, medan Jimmy kom några veckor tidigare, den 9 april.

- På arbetsförmedlingen var det någon som frågade om någon var sugen att resa till Norge, och jag sa ja, berättar Jimmy, som tidigare jobbat en kortare period i Tyskland.

- I Söderhamn är de enda jobb som finns kundsupport på telecenter, det här lät mer kul, säger Jonas Åberg.

- Jag har en bror som jobbat i Norge en gång. Men det skulle ha varit svårt att komma över på egen hand, utan hjälp, säger David.

Första lönen

Tillsammans med Jonas har han just varit på banken och hämtat ut sin första lön. Personalhuset betalar ut lön två gånger i månaden, vilket underlättar.

Alla tre har tagit truckkort i Sverige innan de reste över.

- Jobbet består av att vi kör runt med en lista med varor vi ska plocka ihop och som lastas i lastbilar. Det är väldigt olika hur mycket som ska plockas ihop, men ibland är det 100 rader på listan, säger Jimmy.

Svenska arbetstagare har en fördel av att de lättare kan förstå vad som står på förpackningarna, även om varje produkt har ett nummer.

- Det svåraste till att börja med var att förstå vad norrmännen sa, speciellt om de har en dialekt och pratar snabbt och otydligt. När jag är osäker på vad de menar så ber jag dem ta det på engelska, säger Jonas.

Glada för att få jobba

Visserligen sitter både Tone från bemanningsföretaget och José från Nordjobb med runt utebordet, men de tre utstrålar en glädje över att få jobba och tycker att Norge är spännande. Den norska nationaldagen gjorde också intryck.

- På 17 maj var det tio gånger mer folk än jag någonsin sett i Söderhamn.

När Arbeidsliv i Norden ber dem beskriva Norge med några få ord svarar de:

”Folk överallt” (Jonas).

”Dyrt men trevligt” (David).

”Ett fint land med fint folk” (Jimmy).

De har lite olika uppfattning om hur lång Norgevistelsen kommer att bli. Jonas och David talar om några månader, medan Jimmy verkar beredd på att det mer handlar om en mer permanent flytt.

- Vad kul det var att se dem! De har verkligen vuxit på den här korta tiden, säger José när vi kör tillbaka till Oslo.

- Det är det som gör det här jobbet så roligt.

För de svenska ungdomarna på jobbresan erbjuder Nordjobb samma kulturella aktiviteter som varit en del av verksamheten sedan starten 1985.

- Om det fortsätter så här framgångsrikt blir det här ett ben till att stå på för Nordjobb, säger José.

Hastigt voksende danske ungdomsarbejdsløshed skal ned

Arbejdsløsheden blandt unge danskere er tredoblet på fire år, og regeringen lover handling, selvom forhandlingerne med arbejdsmarkedets parter om en ungepakke i første omgang er brudt sammen.

TEMA

28.06.2012

TEKST: MARIE PREISLER

Arbejdsløsheden blandt danske unge er alt for høj og skal ned, fastslår den danske regering og varsler en såkaldt ungepakke med initiativer, der skal bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden, herunder en offensiv uddannelses- og efteruddannelsesplan, der blandt andet skal løse det problem, at mange unge har svært ved at finde en praktikplads.

De unge er den aldersgruppe i Danmark, som har den højeste ledighed og er hårdest ramt af den økonomiske krise, viser en nylig kortlægning af ungdomsarbejdsløsheden fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd.

Siden juni 2008, hvor arbejdsløsheden var lavest, er arbejdsløsheden for de 16-24-årige danskere tredoblet til 13,3 procent i april 2012, og blandt de 25-29-årige er arbejdsløsheden vokset næsten lige så voldsomt. 12,6 procent af de 25-29-årige står nu uden job. Det er en langt større andel end i befolkningen som helhed, idet 6,2 procent af arbejdsstyrken er arbejdsløse.

Ungepakke trods sammenbrud

Initiativer til at begrænse ungdomsarbejdsløsheden har derfor stået højt på dagsordenen ved forårets trepartsforhandlinger mellem regering og arbejdsmarkedets parter. Og selvom forhandlingerne 8. juni 2012 blev afbrudt på grund af uenighed, har regeringen forsikret, at der alligevel vil blive lavet en ungepakke mod ungdomsarbejdsløshed.

Det præcise indholdet af pakken er endnu ikke kendt og formentlig slet ikke besluttet endnu, men regeringen lover, at nogle af elementerne bliver en offensiv uddannelses- og efteruddannelsesplan, der blandt andet skal øget kvaliteten på erhvervsuddannelserne og sikre en langsigtet og grundlæggende løsning på den store mangel på praktikpladser til elever på erhvervsuddannelserne.

- En helt central dagsorden er at tage hånd om de udfordringer, som mange unge står overfor, lød det i finansmin-

ister Bjarne Corydons (Socialdemokraterne) kommentar til trepartsforhandlingernes skibbrud.

Ministre lover handling

Økonomi- og indenrigsminister Margrethe Vestager fra Radikale Venstre lovede konkret handling:

- Alt for mange unge er i dag ledige. Det vil vi gøre noget ved. Regeringen er opsat på at hjælpe de mange unge, som hverken kan finde et arbejde eller komme i gang med en uddannelse. Det er helt uholdbart for den enkelte og for samfundet som helhed, og vi vil fremlægge en række konkrete initiativer for Folketingets partier, sagde hun.

Skatteminister Thor Möger Pedersen (SF) forsikrede også, at de arbejdsløse unge vil få hjælp af regeringen:

- Vi lader ikke de unge i stikken. Det er dyrt både for samfundet og for den enkelte, når unge står uden for arbejdsmarkedet. Regeringen vil arbejde videre med at skærpe uddannelsesgarantien og sikre praktikpladser, så alle har mulighed for at få en erhvervsuddannelse.

"Unge på kanten" det største problemet viser nordisk rapport

En ungdomsarbeidsløshet på mellom 10 og 25 prosent i Norden er alvorlig nok. Men enda mer alarmerende er at gruppen ungdommer i alderen 15-24 år som verken er i utdanning, arbeid eller opptrening, nå ligger på mellom 5 og 10 prosent. Problemet har økt under den siste økonomiske krisen.

TEMA

28.06.2012

TEKST: BJÖRN LINDAHL

På engelsk kalles denne gruppen ofte for NEET - en forkortelse av *"neither in education, employment, or training"*. I en ny rapport som er bestilt fra Nordisk ministerråd er det oversatt med det litt enklere "unge på kanten".

- Dette «unge utenforskapet» kan risikere å bidra til at betydelige deler av en generasjon unge kan få veldig svak eller ingen tilknytning og forankring i arbeidslivet i store deler av sitt voksne liv. Det kan også lede til sosiale problemer og konflikter, sier Bjørn Halvorsen, på Nordens Velfærdscenter, som fått i oppgave at se hva de nordiske land kan lære av hverandre i hvordan dette problem skal takles.

Sammenfatningen av rapporten finnes nå på Norden.org: Unge på kanten. Om inkludering av utsatte ungdommer (Nord 2012:004). Hovedrapporten kommer til å publiseres i juli.

Ikke nok oppmerksomhet

- Det kan se ut som om de unge på kanten ikke får like stor politisk oppmerksomhet som den alminnelige arbeidsløsheten, konstaterer Bjørn Halvorsen.

Han ser overgangen fra videregående skole (gymnas) til arbeidslivet som den mest kritiske fasen for ungdommene.

I statistikk fra OECD over den prosentvise andel unge som gjennomfører videregående skole (gymnasiet) i løpet av de fem år som er det normale, ligger de nordiske land langt etter Israel og USA, med henholdsvis 90 og 88 prosent. Finland ligger høyest av de nordiske landene, med 78 prosent. Danmark, Sverige og Norge ligger litt lavere med 65-69 prosent, men Island ligger lavest, på 49 prosent.

Noe av frafallet kompenseres senere

Til en viss grad fanges en del av ungdommene opp ved at de tar utdanningen senere. Det gjelder særlig for Sverige.

Når ungdommene er 20-24 år er frafallet lavest i Sverige og Finland der 8-9 prosent ikke har fullført videregående skole med bestått avgangsvitnemål (betyg). Frafallet er da fremdeles høyest i Island, med 26 prosent, fulgt av Norge, med 20 prosent og Danmark med 16 prosent.

- Ungdommene skjønner nok selv at det er viktig å fullføre utdannelsen for å kunne komme inn på arbeidsmarkedet. Det som er viktig er å ikke la dem miste troen på seg selv, sier Bjørn Halvorsen.

Om lag 2-3 prosent av alle unge i alderen 20-34 år er allerede ute av arbeidsmarkedet, på førtidspensjon/uførepensjon/aktivitetsstøt. Prosentandelen er nokså lik landene imellom; men høyest i Island fulgt av Sverige.

- Det kan høres ut som om 2-3 prosent er små tall men her er det skjedd en dramatisk økning. På ti år har tilgangen økt med ca. 50 prosent. Det handler om mennesker som lever hele eller størstedelen av livet i et utenforskap i forhold til arbeidslivet.

Lærlingeordninger viktige

Bjørn Halvorsen fremhever lærlingeordninger som et viktig tiltak, og vekten av at det finnes lærere med erfaring av arbeidslivet på skolene. Det er samtidig viktig at ikke yrkesutdanningen blir for ensidig teoretisk. Et problemet er at det er vanskelig å finne nok med lærlingplasser.

- Mange arbeidsgivere ser det som en risikosport å ta inn lærlinger. For å ta et eksempel jeg kjenner personlig. Jeg har en svåger som har en liten bedrift i elfaget. Han har hatt et par dårlige erfaringer med lærlinger som montert elutstyr feil. Det kan få store konsekvenser – i verste fall kan det bli brann eller dødsulykker.

Det er derfor viktig å redusere virksomheters, arbeidsgiveres og mellomlederes usikkerhet, uvitenhet, frykt for merarbeid og merkostnader forbundet med å lære opp, prøve eller ansette ungdom – og ikke minst unge som ”sliter litt”.

- Her kan det være aktuelt å utvikle større mulighet for prøveansettelser, trainee-ordninger og midlertidig tilsetting, som et ledd i å åpne inngangen til arbeidslivet, sier Bjørn Halvorsen.

Idé- og erfaringsbank

Sammen med de to andre rapportskriverne, Ole Johnny Hansen og Jenny Tägtström, foreslår han at det bør opprettes en nordisk, webbasert ”idé- og erfaringsbank”. Der kan ”god praksis”-eksempler samles, i tillegg til evaluerte forsøks- og metodeutviklingsprosjekter for inkludering av ungdom i utdanning og arbeid i de nordiske landene.

Det finnes et mangfold av praksis- og forsøksprosjekter med gode ideer og innsatser og lovende resultater, spennende tilnærmingsmåter og metoder i hvert av de nordiske landene. Mange dreier seg om nye og utradisjonelle måter å etablere kontakt, gjensidig tillit og medvirkning, motivasjon og mestring blant utsatte ungdommer og å samle og samordne innsatser fra ulike instanser. Dette er noen eksempler som nevnes i rapporten:

- Ungdomsverksteder/produksjonsskoler med yrkesopplæring og -praksis.
- Hjelp og avklaring til utdannings- og yrkesvalg. Personlig ”coaching” eller mentorskap med voksne yrkesforbilder.
- Tverrsektorielle og tverrfaglige samarbeidsløsninger mellom skole, arbeidsliv, arbeidsmarkedstjenester.
- Individuelle ”matchingsaktiviteter” mellom den unges ønsker og planer og mulighetene i det lokale arbeidsliv. Reell involvering av de unge selv.

Det er ikke alltid langt fra ord til handling. Før hovedrapporten har forlatt trykkeriet har

Nordens Välfärdscenter fått i oppdrag å lage en slik idé- og prosjektbank.

Arbetstagarnas representant vann i ILO

Guy Ryder blir den nya generaldirektören för ILO. Han valdes i hård konkurrens med åtta andra kandidater, där Mona Sahlin från Sverige var den enda kvinnan. Guy Ryder har varit vice generalsekreterare och var de nordiska fackens kandidat till posten.

NYHET

23.06.2012

TEXT: BJÖRN LINDAHL

- Att Arbetstagarnas representant väljs är historiskt. Guy Ryder var fackets representant både i Norge och i Norden, men har samlat stöd långt utanför arbetarrörelsen, säger Roar Flåthen, som är norsk LO-chef och ordförande i Nordens fackliga samorganisation, NSF.

Trine Lise Sundnes, som representerar de nordiska facken i ILOs governing body, var på plats i Genève vid valet av efterträdaren till Juan Somavia från Chile, som lett organisationen i 13 år.

- Guy Ryder är rätt person att vidareutveckla ILO:s viktiga arbete för social rättvisa och anständigt arbete i världen, säger hon.

ILO är en trepartsorganisation som ingår i FN-systemet. Utnämningen av en ny generalsekreterare sker vid en omröstning i ILO:s 56 personer stora governing body, där 28 representanter utnämns av regeringar, 14 av arbetsgivarna och 14 av facket.

Sydsudan blev ILO:s 184:e medlemsland för en vecka sedan. Organisationen höll sin årliga konferens från 30 maj till 14 juni. Burmas oppositionsledare Aung San Suu Kyi hörde till dem som talade till konferensens 3 000 delegater.